

Mgr Ekaterina Baumann

Tytuł rozprawy doktorskiej: Ocena stanu zachowania starych druków na podstawie doświadczeń Polski i Rosji: model bibliotekoznawczy

Słowa kluczowe: ocena stanu zachowania, starodruki, księgozbiory klasztorne, księgozbiór oo. kamedułów z Bieniszewa, księgozbiór rodziny Sanguszko, księgozbiór oo. reformatów z Biecza

Streszczenie

Przedmiotem rozprawy jest model bibliotekoznawczy oceny stanu zachowania starodruków przechowywanych w instytucjach różnego typu (biblioteki publiczne, klasztorne, zbiory prywatne). Badania i rozważania zostały przeprowadzone z perspektywy bibliotekoznawczej z uwzględnieniem wybranego dorobku innych dyscyplin: informatologii, historii, nauki o konserwacji, mikrobiologii i psychologii. W zakresie rozważań o ocenie stanu zachowania został przeanalizowany obszerny dorobek konserwatorów i bibliotekarzy w Polsce i Rosji dotyczący głównie metod oceny stanu zachowania zbiorów bibliotecznych.

Głównym celem badań było zidentyfikowanie elementów modelu, które zapewnią jego skuteczność i uniwersalność: modułów strukturalnych (etapów postępowania przy ocenie stanu zachowania), optymalnej metody oceny (wybór pomiędzy metodą opisową, stanfordzką a metodą punktacji według skali), wykazu parametrów zniszczeń książki do oceny, a także schematu gromadzenia, obróbki i interpretacji danych. Po zatwierdzeniu metody punktacji według skali jako najbardziej odpowiedniej do oceny stanu zachowania starodruków konieczne było określenie za pomocą badań jej własnego wykazu zniszczeń do oceny, a także wskazanie ich ciężaru gatunkowego do końcowej kategoryzacji (stan zachowania dobry, średni lub zły).

Badania empiryczne zostały przeprowadzone za pomocą metodologii badań mieszanych. Metoda analizy i krytyki piśmiennictwa (w tym rosyjskojęzycznego) posłużyła do rozpoznania stanu badań. W badaniach trzech wybranych księgozbiorów przechowywanych w Bibliotece Jagiellońskiej w Krakowie (oo. kamedułów z Bieniszewa, rodziny książąt Sanguszków, oo. reformatów z Biecza) użyta została metoda oceny stanu zachowania z autopsji poprzez punktację według wybranej skali. Do uzyskania odpowiedzi na postawione pytania badawcze również został zastosowany szereg dodatkowych metod i technik.

W wyniku przeprowadzonych badań została określona struktura modelu, ustalony wykaz parametrów zniszczeń książki do oceny w dwóch trybach (rozszerzonym i uproszczonym), a także ciężar gatunkowy dla całego wykazu. Zaproponowano również optymalny schemat obróbki danych, ich interpretacji i wizualizacji. Użycie modelu bibliotekoznawczego oceny stanu zachowania starodruków posłuży określeniu priorytetów prac konserwacyjnych w bibliotekach, oszacowaniu nakładów i pozyskaniu środków finansowych na konserwację, a w konsekwencji – zachowaniu dla przyszłości tych dóbr kultury.

Kraków, 13.01.2020

Ekaterina Baumann